

Előfizetési árak:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 "
Negyedévre	3 "
Egy hóra	1 "
— Egyes szám 4 kr. —	

Kiadóhivatal:
Pleitze Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó felszó-
lamások intézendők.

TORONTÁL

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:
Nagy-Becskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét, illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

A kassai szózat.

Nagybecskerek, január 17.

Bubics Zsigmond kassai püspökkel foglalkozik a hazai közvélemény, azzal az egyházi férfival, a ki üdvös pásztorlevelet intézett egyházmegyéjének papjaihoz.

Nem kevesebbről van ebben szó, mint arról, hogy a püspök felhívja papjait, hogy hagyják abba a reformok ellen való agitálást s nyugodjanak meg a szentesített törvényekben. „Tolerari posse”, körülbelül e két szóbar vonható össze a pásztorlevélnek az alapeszméje.

Természetes, hogy e tolerancia elve a már törvényerejű egyházpolitikai törvények intézkedéseire vonatkozik s ebben a tekintetben teljesen elüt a körlevél alaptónusa attól a hangtól, amelyet az „ecclesia militans” főpapjai közelebb — vizkeresztnapján — egyértelműleg és közösen intéztek az ő alárendelt papjaikhoz. Amíg az a harcot s a háborút hirdeti s távol áll az evangéliumbeli apostoli szelidségtől, addig a Bubics körlevelének a hangja olyan, mint ha az evangelisták malaszt hirdető tanainak, a szeretet eszméjétől áthatott ígét hallanók!

Es jól esik ezt nekünk konstatálnunk. Örvendünk, hogy Kassa főpásztora az apostoli tanokat, a szeretet tanait a maguk igazában hirdeti s nem engedi azokat a legközönségesebb emberi szenvedélyek harczra hívó harsonájával tulkiabáltatni. Így van ez jól. Ez a kereszténység valódi álláspontja. Bubics püspök pásztorlevele oda konkludál, hogy ha az egyház papjai az evangéliumi tanok alapján hiven teljesítették volna feladatukat, akkor az egyházat nem érte volna Magyarország csapás csapás után, mert nem nőtt volna fel olyan generáció, amely a hitelveket ignorálja.

A hazafiúi kötelesség szerinte nem a háboru, hanem a — béke!

A hazafias püspöknek stiláris és eszmei szépségeiben gazdag pásztorlevele lehetetlen hogy tiszteletet és becsületet ne keltsen bármelyik párton egyaránt. A mérsékletnek hatalmas nyilvánulása párosulva igazi hazaszeretettel — teszük Bubics Zsigmondnak e körlevelét a mai zavaros, elfogult politikai korszakban ritka kivétellé. Egy főpap, ki hazája, nemzete érdekeit teszi első helyre, ki a törvény tiszteletét hirdeti még akkor is, ha ez a törvény nem inye szerint való, önkéntelenül lelkes felkiáltást fakaszt ajkunkon: ilyen embe- rekkel álljon a magyar püspöki kar, mert csak így felelhet az meg ama nagy politikai hivatásának, melyre előkelő állása, exponált helyzete, s adott jogai utalják a magyar nemzeti közeletben.

Es soha alkalmasabb, jobb időt nem választhatott volna a püspök a körlevél kibocsátására. Most, midőn hosszabb válság után sok tekintetben bizonytalan jövő előtt állunk; midőn Bánffy és kabinetje ellen minden politikai párt új erővel szervekedett, hogy megújítsa a harcot és valóban átmenetivé tegye az új állapotot is — kapóra jött Bubics mérsékletre intő pásztorlevele. Hangzatos, de hamis jel- szavak alá bujtatott érdekek használják fel a felekezetek és pártok éles ellentéteit, hogy a zavarosban halászhasznanak; de ha egyszer kitörne a szított háboru, ki felelhetne a következményekért? A felekezetek harczteréről a nemzetiségek elégtelen dandárai sem maradának el s az általános zürzavarban alkotmányellenes törek- vések kereshetnének érvényesülést. Nem lehetetlen, hogy ily viszonyok rendkívüli intézkedésekre nem kényszerítenék-e a trónt s ki tudja a kibontakozásban nem csor- bulna-e meg nemzeti alkotmányunk?

HIREK.

Tájékoztató.

Január 19. A kaszinó dalárdájának dalestélye.
Január 19. A nagybecskereki katonai hadastya egy- let bálja.

Január 20. A vereskereszt-egylet közgyűlése.
Január 21. Közigazgatási bizottsági ülés.
Január 20. A magyar kör közgyűlése.
Február 2. Iparosok bálja.
Február 9. Athleták bálja.

A gőzfürdő naponta reggeli 6 órától nyitva van nők részére kedden és pénteken délután.

— **Személyi hírek.** Dr. Demkó Pál or- szágyűlési képviselő ma reggel Budapestre utazott. — Ugyancsak a fővárosba utazik ma este városi ügyekben Krázties János polgár- mester is.

— **Új körorvos.** A folyó hó 8-án dr. Hol- lóssy Gyula központi járási főszolgabíró elnök- lete alatt Szakálházaán megajtott választás alkalmával dr. Steiner József czezapajai községi orvost választották meg szakálházai kör- orvosnak.

— **A két Mammusich.** Szabadka város két Rantzau-ja — a két Mammusich vérbeli atyafiak, akik örökösön viszálykodnak. Mammusich Agoston ügyvéd utóbb is erősen megtámadta Mammusich Lázár polgármestert, aki rokona ellen rágalmasáért pört indított. A minap dön- tésre került volna már a pör, de a bíróság ille- tékességének a kérdése miatt elmaradt a tárgya- lás. Ma pedig azt a hirt közli velünk szabadkai tudósítónk, hogy Mammusich polgármester vissza- vonta a panaszát. Talán a békülésnek az ak- tusa ez.

— **Nagy hajtóvadászat.** Zombolyáról jelentik, hogy gróf Csekonics Endre nagy haj- tóvadászatot rendezett e hó 12-én. A főuri va- dásztársaság a három napig tartott vadászaton 4361 nyulat lőtt.

— **Virtuskodó oláh.** Stoja Pável ro- mán szt. mihályi lakosnál ketten szolgáltak együtt mindenesei minőségben: Busziok Gyor-

A „TORONTÁL” TÁRCZAJA.

A százkötetes Jókai.

— A kuliassák mögül. —

Jókai Mór összes munkáinak jubilaris ki- adása nem csupán a magyar társadalom áldozat- kétségének emlékeztető szimboluma, hanem egyszersmind bámulatraméltó eredménye a ma- gyar nyomdaiparnak, amely talán most birkózik meg először ilyen óriási munka kiállításának technikájával. Százhusz ives kötetnek vagyis összesen kéteszer ivnek kiszedése, kikorrigálása, nyomása és füzése még csak néhány évüzeddel ezelőtt is, tíz tizenöt emberöltőnek adott volna munkát, míg ma a Révai Testvérek által a nyom-ással megbízott Franklin Társulat, amel- let, hogy régibb vállalatait folytatja s újabb vállalkozásokba is szívesen bocsátkozik, egymaga végzi ezt a rengeteg munkát, amelyhez hasonló kevés volt még a világliteratúraban. Még pe- dig mesébe illő gyorsasággal, mintha a betűk csak úgy maguktól futnának össze sorokká, a sorok oldalakká, az oldalak kötetekké és ha csak közebe nem lép valami előre nem látott akadály, amely a munka menetét megszarvarja, az 1898-ik esztendő karácsonyára, vagyis négy év múlva, birtokában lesz a magyar nemzet annak a páratlan kincseshazának, a melylyel Jókai Mór ötven év alatt hazáját megajandekozta.

As időnek, az emberi munkának, a gépek erejének ez a bámulatos kihasználása, amelyről a jó Guttenberg Pál bizonyára álmodni sem merészelt, becsületére válik a tizenkilenczedik század nyomdaiparnak és sok megérdemült di- csőséget szerez a kolosszális mű kiállításának, a Franklin Társulatnak. A nagy publikum, amely minden esztendő tavaszán és őszén tíz tíz újabb

kötetet kap kézhez Jókai Mór összes munkáiból, aligha sejtji, milyen csekélyke idő az a néhány év, amely alatt ennek a százkötetnek el kell készülnie, hogy a kiadó cég ezt a vállalatát lebonyolítsa. A kötetek elegáns külső kiállításán semmi sem mutatja annak a roppant szellemi és fizikai munkának nyomát, amelyben gyönyörét leli a szem és a szív. Ugyanaz a lappangó erő ez, amelyet ismerünk a természettudományokból, mint a munka megmaradásának teóriáját, a melynek értékét csak végtelenbe vesző számo- rokkal lehetne megközelítőleg kifejezni.

A szellemi munkáról, amely ebben a száz- kötetben le van téve, ezuttal ne is beszéljünk. Ahhoz, hogy valaki ötven esztendő leforgása alatt kéteszer ilyen nyomtatott ivet megírjon — tisztán az irás fizikai munkáját tartva szem előtt — legalább is négy-öt óra esztüségeltetik napon- ként. Es ha a genialitás mindent meg nem ma- gyaránna, érthetetlen és hihetetlen volna, hogy Jókai Mór, anélkül hogy szellemi frissesége megfogyatkozott volna, hogy a kimerítő fizikai munka szellemi termikein látható nyomot hagyna, képes volt ez emberi erőt meghaladó produkti- vitásra.

Jókai termékenységé, Jókai lángelméje oly csoda, amely előtt a modern embernek is, aki természetfölötti erőiben nem hisz, meg kell ha- jolnia. De a laik s közönség még talán nagyobb csodát lát abban, a mit e százkötetes mű kiáll- tásában a gép, a technika és a munkás emberi kéz produkál. A fizikai erők összessége, a melyet a Jókai-kiadás igénybe vess, igazán fölül- mul minden képzeletet.

Hogy az olvasónak legalább némi fogalmat nyujtsunk e korszakot jelentő vállalat nagy me- chanizmusáról és arról az erőanyagról, a melyet Jókai Mór összes műveinek jubilaris kiadása megemészt, betekintünk kissé a Franklin-Társu-

lat műhelyébe, a hol huszonöt-harminc ember foglalkozkodik mindennap nyolcz, tíz órán keresz- tül a Jókai kötetek technikai előkészítésén. Ki a szedőszekrény mellett, ki az ujkor papirevő Mo- lochjait: a nagy nyomtató gépeket táplálva, ki összehajtogatva a nyomdafestéktől nedves új Jókai iveket, a melyeken még csillog a fekete festék fénye: mindmegannyi szerves része az egész munka organizmusának.

Egy teljes Jókai-példányban — érteve ez alatt a százkötetes jubilaris kiadást — 70,000,000 vagyis hetven millió gömbölyű betűcske van, úgy hogy ha egy ilyen teljes példányt egy betű- szedő szedne ki: hetven milliószor kellene neki kezét a szedő-szekrény különböző betűket tartal- mazó rekeszei felé kinyújtani. Harmincz-harmincz- öt esztendőbe, vagyis épp egy emberöltőbe ke- rülne az a munka, ha egy szedő végezné, alapul véve nyolcz órai munkaidőt és az év háromszáz- hatvanöt napjából csak kétezásznolozvan munka- na, ot számítva. Természetesen most csak a nyers szedésre gondolunk, a melynek kikorrigálása csaknem, hogy anyyi idejébe kerül a nyomdásnak, mint maga a szedés. Ahhoz teljesen hibátlanul nyomda alá adja, minimum egy félszázad esztü- ségeltetik.

Bizonyos tehát, hogy egy ember nem gyösi ezt a kolosszális munkát, de a mint a szedést egy szedő, úgy a nyomást egy gép szinte nem bírná ki, még ha nappal éjjel szünetlenül dolgoznék is. Egy gépen a nyomás nyolcz évig tartana s ha ilyen primitív technikával készülné a jubilaris munka, akkor a kiadás hátralevő kilenczven kötetét már csak unokáink és dédunokáink olvas- hatnák.

Azonban ismeretes dolog, hogy a modern kor lázas munkáját hihetetlen módon megkönnyíti az erő és a munka felosztása és a mi más kö- rülmények között egy egész emberéletet lefoglalt, azt ma ugyanazok az emberek idejük és munká-

gye és Ollárián Szofron. Egy ideig csak békeségben gondoskodtak a hatáskörükbe eső négy lábukról, de egy heves pillanatban valami csekélység fölött összezördültek. Nagy csetepaté zaja verte föl az istálló esendőjét, míg végre Busziók Györgye azzal vetett véget a vitatkozásnak, hogy kapott egy vasvillát és fejbe verte vele a kamarását, amugy oláhosan. Ezzel nemcsak a vitatkozásnak vetett véget, hanem valószínűleg a szegény Ollárián életének is, a ki ez idő szerint haldoklik. Busziókat a esendőrók elfogták.

— **Vasúti baleset.** Mokrinban, mint levelezőnk írja, e hó 11-én kicsibe mult, hogy a vasutnál halálos végű szerencsétlenség nem történt. Egy Nagy-Kikinda felé induló vegyes vonat jelzés előtt megindult a pályaudvarból, minek következtében Bozsán Márkóné nagy-kikindai szerb asszony, ki a nyitva levő szakasz ajtajánál álldogált, a robogó vonatról leesett. Nagy riadalom támadt erre az egész vonaton. A vonatot csakhamar megállították, az eszméletlen állapotban levő asszonyt pedig a vasúti főnökhöz szállították. Az asszony súlyos sérüléseket szenvedett ugyan, de azt hiszik felgyógyulásához van remény.

— **Eladta a saját leányát.** Ritka eset foglalkoztatta, mint Nagy Kikindáról írják, az ottani rendőrkapitányt tegnapielőtt. Gyin Juon satoros cigány eladta 16 éves rendkívül szép leányt egy mokriai cigánynak 15 forintért. A leányt a lelketlen atya erővel kényszerítette az együttélésre. Időközben azonban a szemre való portakért egy másik cigány husz forintot adogált, így aztán, a minap ejjei megszöktette leányt Mokrinból s rögtön tovább adta a többet ígérőnek. Így történt azután, hogy a kijátszott leány az öreg Gyint fejelentette a városi rendőrkapitányságnál. Az öreg kü eönbén az ősszel meg a feleséget adta el 5 forintért, de az asszony már másnap megszökött új gazdájától.

— **Az óbecsei gyógyvíz.** Az óbecseiek csodakutjaról már sokszor szöit az enek, de most zengi a legnagyobbat. Ez az artési csodakut, amely elsőb állítólag petroleumforrásnak indult, azután gyógyfürdővé vált, már meg gyógyvíz. Most írják nekünk Ó Becséről, hogy Than Karoly vegyvizsgalatai alapján jelentette ezt ki s azt mondja, hogy a kut vize azonos a luh Margit forrás vizével, csak kissé gyengébb s így lemezési zavaroknál előnyösen használható.

— **Furcsa eset.** Csongrádvármegye köz. igazgatási bizottságának január 11-én tartott ülésében mint Szegedről írják, furcsa eset történt. Az ülés a főispánnak egy meglepő ki-jelentésével kezdődött. A szegedi pénzügyigazgató képviselében ugyanis ezúttal nem annak kinevezett helyettese: Perczel Kálmán, hanem Szigethy Vilmos pénzügyi titkár jelent meg. Azonban a főispán kijelentette, hogy a bizottságban törvény szerint csak maga a pénzügy-

juk kényelmesebb, egymáshoz alkalmazkodó berendezésével néhány év leforgása alatt elvégzik. Így van ez a jubilaris Jókai-kötetekkel is, a melyek gyors egymásutánban kerülnek ki a gép alól s bizony heven millió betűcske száz meg száz munkás kézen fordul meg, a míg végre a hófehérvelin papirosra kristály tisztán lenyomódik. A betűk, a melyeket a Franklin Társulat speciáliter a Jókai-kötetek számára öntetett, nem valami hosszú életűek. Mert a mint a sok nyomástól vesszteni kezdenek régi formájukból csak egy árnyalatot is és egy keveset megkopnak, rögtön az öntőműhelybe kerülnek, a hoi új betűkké formálódnak. Egy ilyen betűcske sorsa tehát valóságos lélekvandoriás s nem egy a hetvenmillióból végzi be rövid pályafutását mint gömbölyű „a“, hogy ujja szülessen a karcsubb „z“ formájában.

A jubilaris kiadás papírja, a melyre Jókai gyöngysorai lenyomódnak, szintén rengeteg masszát képvisel. Ha egy teljes Jókai példány forgó papírra nyomódnék, vagyis olyanra, a melyen rotációs gépek az újságot nyomják, be lehetne teríteni vele egy kilométernyi térséget s egy modern Didó a saját külön metodusa szerint nem egy Karthagót, hanem egy Párisz alapíthatna meg belőle. De így szélességében kiterjedve is, pompás, legujabb divatu Jókai-szönyegget kapna belőle a fél Andrássy-ut.

Bizony az új ember nem tudná hamarjában megmondani, hogy azzal a három forinttal, a melyet a Révai Tesvérekhez néhány éven keresztül minden hónapban eljuttat, hogy érte a százöttes Jókait megkapja — mit fizetett meg voltaképen? Az író munkáját, a szedő szedését, a korrektor korrigálását, a gépek nyomását, vagy — talán még a papírost sem? . . .

igazgató vagy annak állandó helyettese fungálhat; más kiküldöttet tehát el nem fogad, a pénz ügyigazgatót igazolatlanul távollevőnek tekinti, s elmaradását felfogja jelenteni a pénzügyminiszternek. Szigethy Vilmos titkár természetesen kénytelen volt az ülésből távozni.

— **Berde Mózes hagyatéka.** Berde Mózes, az ismert erdélyi naboó, amikor 1893-ban egyik fővárosi jelmegegyintezetben meghalt, nagy meglepetésben reszesítette rokonait. Körülbelül 800 000 forint értékű vagyonát irásbeli végrendelettel az erdélyi unitárius egyházra testálta s unokaöccséről, Berde Beláról mindössze egy csekély hagyomány erejéig gondoskodott. E hagyatékai kapcsolatban nemsokára szenzációs letartoztatások történtek. Elfogták többek közt magát Berde Bélát, báró Barkóczy Emilt, dr. Török Árpád ügyvédet, Gall Lajos fővárosi építész stb. Okot erre az adott, hogy az utóbbiak megjelentek a hagyatéki bíróság előtt s azt vallottak, hogy Berde Mózes halálos ágyán kijelentette előlük, misép végrendelete dacára is minden vagyona ököseül Berde Bélát rendeli ki. Az unitárius egyház amellett volt, hogy ez az egész szóbeli rendelkezés köitött dolog s a törvényszék a bepanaszolt egyeneket vad alá is helyeste közokirat-hamisítás, magát Berde Bélát pedig annak használása miatt. A kir. tábla enyhített a vádlottak baján, mert csupan család kísérlete czimén helyezte őket vad alá, ami miatt csakis az esetben büntethetők, ha azt a panaszos kívánja. A vádlottak ez ellen is felebeveztek, de a kuria visszautasította a telebbezést s így az annak idején nagy port felverő bünpor nemsokára végtárgyalásra kerül.

— **Fizetség és ostor.** Budapestről írják: Évek előtt Zubovics Fedor kapitánynak, a nógrád verőcei kastély urának eszébe jutott, hogy partolni fogja a hírlapirodalmat és előfizetett a „Fliegende Blätter“-re. Mikor ezt megtette, elutazott Indiába tigrisvadászatra. Mikor Zubovics nagy idő mulva visszajött és bekoocsikázott Vácra, az odaváló trafikos, Deutsch Mór követelte az előfizetés utólagos megfizetését. Erre azt kapta válaszul, hogy Zubovics a bricskája bakjáról úgy feleje suhintott az ostorral, hogy a vére is kicsordult volna, ha éri. Amint mondogta, azért nyult az ostorhoz, mert Deutsch újságbatevéssel fenyegette. Emiatt fejelentette a trafikost, akit zsarolásért, de őt magát is becstelenséért és közsensé elleni kihágásért a pest-vidéki törvényszék vad alá helyezte.

Mára tüzték ki a végtárgyalást, melyen Horváth János kir. alügyész a Deutsch ellen emelt vádat elejtette, mire ez is visszavonta Zubovics ellen emelt panaszát, aki nem jelent ma meg. A törvényszék ép erre való tekintettel, mivel hivatalból üldözendő cselekményről van szó, nem szüntette meg az eljárását, hanem új tárgyalás tartását határozta el, melyre ismét megidézik Zubovics kapitányt.

Irodalom.

* **Huzd rá cigány!** — Nem is élet! című legujabb népdalokat a modern szalonzene irodalom egyik legbajosabb termékét: Schütt Valse lente ját; Baka-Baita Irmától: „Napralforgó“ Longyelket s a hírneves Yonnak Selamlik török indulóját tartalmazza a „Zenélő Magyarország“ II. évfolyamának ép most megjelent 2-ik száma. Előfizetési ár negyedévre 6 hasonló tartalmu füzetre 1 frt. Előfizethetni a kiadóhivatalnál: Budapest VI. Csengery utca 62. a.

* **Az Athenaeum képes irodalomtörténetéből** megjelent a 29-ik füzet, az előbbiekhez hasonló gazdag tartalommal és képekkel. Ebben Bayer József befejezi a nemzeti színházról megkezdett tanulmányát, Széchy Károly pedig régibb elbeszélő irodalmunk kiválóbb alakjait: Vajda Pétert, Kuthy Lajost, és a hamar népszerűvé vált Jósika Miklóst mutatja be, ismertetvén életüket és főbb munkáikat. A füzet utolsó cikkében Baráth Ferencz b. Eötvös József ifjúságáról szól. A szöveget esztal is számos kép illusztrálja: Lendvayné, Jókainé, Lendvay Márton, Egressy Gábor, Vajda Péter, Kuthy Lajos, Jósika ifjú és öregkori, Szontágh Gusztáv, Jósikáné és Eötvös ifjúkori arcképei, Vajda síremléke, Kuthy kézirata, Jósika szülőháza, szurdoki lakása és drezdai síremléke, Vajda és Jósika munkáihoz egy-egy egykoru szövegkép; külön mellékletekül pedig: Wesselényi Miklós nemrég fölfedezett levele az akadémia alapításáról és Kisfaludy Károly költeményeinek kézirati hasonmásai. Az egész

vállalat, mely 35 füzetre fog terjedni, gyorsan közeledik befejezéséhez. Ára füzetenkint 40 kr.

* **Millenniumi magyar történelem.** Az Athenaeum r. társaság kiadásában megjelenő „A magyar nemzet története“ című tíz kötetes (millenniumi kiadás) nagy munkának nyolczadik füzetét most hagyta el a sajtót. Ez a nyolczadik füzet Marczali Henrik „A vezérek kora“ első kötetének folytatását képezi és pedig a negyedik könyv második fejezetének befejezése, melynek czime „A térítés kezdete“, — majd a III. fejezet „István mint fejedelem“ foglaltatik a füzetben és megkezd dik az ötödik könyv, melynek főczime „Szent István királysága“, az I. fejezettel, melynek czime „István törvényei“. Ez a füzetet is szintén pazar fenynyel előállított nagybecsű műmelléletek és számos szövegkép díszítik. Mint műmelléklet van a füzethez esztolva a Szent István király által kiadott és a pannonhalmi apátságra vonatkozó alapító oklevél eredetijének pompásan sikerült hasonmása, a melyhez a mai írásmódra áttéve, tiszta, szép nyomású szöveg-olvasás van mellékelve. A másik melléklet a konstantinápolyi régi bástyafalakat ábrázolja, a mostani állapotukban, a legujabb fényképfelvétel után. A szöveg köé nyomtatva találjuk az „Esztergomi Szent István kápolna“ telsejének képét Dörre Tivadar eredeti rajzában, ugyancsak ettől a kiváló rajzstanártól a regényes fekvésű pannonhalmi ősi benzésmonostor tájképét, mely a legsikerültebb az eddig ismert pannonhalmi képek között; továbbá a clunyi apátság szép tájképét. A híres bécsi krónikának érdekes képeiből a következők vannak átvéve: Szent-István képe; Hunt lovag; Kupa leveretése; Venczellin lovag; Szent István, mint az egyházak alapítója. Ugyancsak Szent István királyra vonatkozólag még a következő képek vannak a füzetben u. m. Szent István pecsétjének hasonmása; Szilveszter pápa egyik bullájából vett eredeti részlet hasonmása; Szent István koronájának felső része (eredeti alakja); II. Szilveszter ölbullájának hasonmása; Szent István király és védőszentje (részlet a koronázási palástról); Szent István és Szent Imre arcképe Turózi krónikájának augsburgi kiadásából; Szent István állítólagos erszényének, mely a kapuczinusok bécsi templomában őriztetik, eredeti rajza. Mint erre a korra vonatkozó adat, III. Ottó császár arcképe és pecsétjének hasonmása van közölve a szöveg között. Egyes füzet ára 30 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr; félévre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Kapható minden könyvkereskedésben.

Táviratok.

Minisztertanács.

Budapest, jan. 17. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Ma délelőtt minisztertanács volt, amelyen a képviselőház szombati ülésén teendő program nyilatkozatban történt megállapodás.

Miniszteriumok átvétele.

Budapest, január 17. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Daniel Ernő kereskedelemügyi és Lukács László pénzügyminiszter ma vette át miniszteriumának vezetését.

Ováció Hédevárynak.

Budapest, január 17. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Zagrábból telegrafálják: Khuen-Hédeváry gróf horvát bánt a tartománygyűlés mai ülése előtt megvárta a nemzeti párt s nagy ovációban reszesítette.

Az „Olvasd“ sajtópöre.

Budapest, január 17. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Ma volt meg az esküdtzéki tárgyalás az „Olvasd“ ellen Nyiltlevél a királyhoz című cikke miatt, amelyben a királyt támadja Kosuth Lajos halála alkalmából. A mai tárgyalásnak kiváló érdekességet kölcsönöz az a körülmény, hogy a kövadrólóti tisztet maga Kosuth Sándor kir. főügyész viselte, aki ebben a minőségben már 12 év óta nem szerepelt. Zarándy Gáspárt, aki az inkriminált cikkért a felelősséget elvállalta, a tárgyalás eddigi menetéből ítélve, valószínűleg kemény büntetésre ítélik.

Franciaország válsága.

Budapest, jan. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Párisból telegrafálják: Tegnap délután került felolvasásra Casimir-Perier elnöki üzenete, amelyben lemondását tudatja, a parlament mindkét házában. A kamarában Brisson, a szenatusban Challemel-Lacour mutatta be az üzenetet, amely Franciaország történetében — úgy lehet — fordulópontot van hivatva képezni. A kamarában csinos kis botrány is kerekedett, amelyben royalisták és szocialisták vetekedve jelentek az árvaságra jutott Franciaország után való örökösödésre. Mint a Neues Wiener Tagblatt-hoz három kiváló francia államférfi: Flourens, Goblet és Jules Simon részéről érkezett telegramm jelenti, Brisson-nak, a képviselőház jelenlegi elnökének van legtöbb kilátása Casimir-Perier örökére.

A lemondás a parlamentben. A kamarában.

Brisson elnök felolvassa Casimir-Perier üzenetét, amelyben elmondja a lelépő elnök, hogy több mint husz évi becsületos parlamenti küzdelem, ragaszkodás a köztársasághoz, odaadás a demokráciához sem volt elengedő rá, hogy hűsége őszinteségéről és bensőségéről az összes köztársaságiakat meggyőzze. Nem tirtheti, — folytatja ezután Casimir-Perier — hogy napról napra inzultálhassák az ország legjobb polgárait, azt, ki Franciaországot a külfölddel szemben képviseli, tehetetlenségre kárthatva a támadásokkal szemben ezért elnöki mandátumát leteszi a szenatus és a kamara asztalára. — Az üzenet felolvasása után Brisson tudatja, hogy az elnökválasztó kongresszust csütörtök délutánra hívták egybe. Az ülés végén iszonyu zaj tört ki. A szocialisták dühösen hadonászva kiabálják:

— Éljen a szociális forradalom, vesszen a reakció.

Baudry d'Asson felugrik egy padra és magánkivül ordítja:

— Vive le roi!

Tulharsogja a rettenetes zivajt a köztársaságiak csatakiáltása:

— Vive la republique!

Brisson általános izgatottság közt zárja be a kamara ülését.

A szenatusban.

Challemel-Lacour elnök megindult hangon olvassa fel az elnöki üzenetet, amelynek minden mondatát élénk közbekiáltások szakítják meg. Floquet így kiált:

— Már sokkal különb hitványságokat is elviseltünk!

Mások így nyilatkoznak:

— Ez szökés! Jóravaló ember nem így jár el.

Budapest, jan. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Versaillesből telegrafálják, hogy az elnökválasztó kongresszus délután egy órakor ült össze. Valószínűleg Waldeck-Rousseaut választják meg a köztársaság elnökének.

Családi tragédia.

Budapest, január 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) A József körút 29. sz. alatti házában lakott Pappszász György hevesmegei földbirtokos feleségével, Péchy Katalinnal, Péchy Tamás, a volt miniszter és képviselőházi elnök nővérével. Ma operálták tizenhet éves fioknak, Istvánnak egy húsdaganatját. A műtét balul ütött ki; a fiu belehalt. A szerencsétlen anya gyermeke halottas ágyától a szomszéd szobába ment s egy papírszeletre a következőket írta:

— Nem bírok tőle elválni, te messetek velem egy sírba.

Astán revolverrel szíven lőtte magát. Rögtön meghalt.

Beszakadt tetőzet.

Budapest, jan. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Prágából telegrafálják: A tartománygyűlés mai ülését baleszt zavarta meg, mely könnyen végzetessé válhatott volna. A nagy üvegtető a hőtömeg súlya alatt rászakadt az épen üléselő képviselőkre, akik közül egy könnyen megsebesült. Az ülést folytatták.

REGÉNY-CSARNOK.

A NAGY LÁNG.

(Le anantl)

(8.)

Írta: Sero Matild.

— Boldogok a halottak, — mondá Grazia, haikam mintegy önmagához.

— Ki tudja! — mondá Ferrante. — Talán még mindig szeretnek.

— Vannak halottaid a világra nézve? — kérdezte tőle Grazia, s a félhomályban kivenni igyekezett az arcát.

— Nincsenek, de valamennyiünknek vannak halottaink magunkra nézve.

— Sok dolgot láthattál már elmúlni.

— Sok dolgot és sok ssemélyt.

— Szomorú, szomorú, — mondá Grazia hátradölvé.

— Minden lélek alján szomorúság rejtőzik, nem kell másutt keresni — mondá Ferrante.

Eihallgattak. Grazia megint leeresztette a fejét s lehajtá fejét. Ferrante fölkele, kitekintett az átelleni ablakon a félhomályba, asután megint leült Grazia mellé.

— Grazia!

— Ferrante!

— Mi bajod?

— Semmi, — mondá Grazia, tiltakozó kézmozdulattal.

— Mondd meg nekem, mi bajod?

— Az a mi neked — mondá titokzatosan.

— Ne beszéljünk én rólam, a ki villám-sújtott tölgy vagyok. Nem éreheted magadat úgy, mint én. Oly fiatal, oly szép vagy Grazia, boldogságra teremtve.

— Félek... félek...

— Mitől félsz, szerelmem, mitől?

— Az élettől.

— Bohó — mondá Ferrante nevetve.

— S a haláltól még inkább.

— A halál messze van.

— Hallgass, hallgass — mondá Grazia — talán megint temető mellett megyünk el.

S mintha bizonytalan, de hatalmas félelem fogta volna el, gyermekenek rátámaszkodott, arcát vállaira fektette s tekintetét kereste. Az a két kis ablak, mely nem volt befüggönyözve, büvölet alatt tartotta, mintha a végtelenségbe nyílt volna. Ferrante észrevette, hogy tekintete mosdulatlauul, átszellemülve a sötét látóhatáron révedez. Föl akart kelni, hogy a függönyöket lehassa.

— Ne, ne — kérte még jobban hozzásimulva, lecsukva szemét.

Igy maradtak. A kocsi gyér világításu lámpája meg meglóbbant, mintha minden percében ki akart volna aludni. A kereveten bizarr árnyak táncoltak. Ferrante úgy érekte, hogy Grazia, aki félénk gyermekként hozzásimult, szorong valamiért. A levegő lehűlt. Ismeretlen aggodalom szállta meg mindkettőjüket, oly aggodalom, mint aminőt a végtelenség fekete problémáját megsejtők éreznek. Ferrante két-három izben is föl akarta emelni kezét, hogy végigsimogassa Grazia hollőfekete haját, de az asszony mindig össerezzent, mert attól tartott, hogy Ferrante tovább ül mellette. A férfi kétszer-háromszor mondta szerelmes sóhajjal:

— Grazia! Grazia!

De az asszony remegve mondá: hallgass! hallgass! hallgass!

Mikor a vonat háromszor hosszasan füttyült, Grazia rémületében fölkiáltott:

— Ugy-e ez vészjel?

Mintha e perczen nem is képzelt volna más lehetőséget egy nagy katasztrófánál.

— Nem, nem, Firenzeben vagyunk.

— Harom füttyülés nagy vészjelmet jelent, mondá makacsul.

— Firenze es lelkem, Firenze.

A megérkezés megtörte a varsulatot. A kocsi, melyben ültek egész Velencsáig ment ugyan egy másik vonathoz csatolva, de csak másfélóránál állás után.

— Kissállunk?

— Igen, igen, igen — mondá Grazia mohón, mosgásra s világosságra vágyva.

— Nem akarsz vacsorálni lelkem?

— Igen, aronnal — mondá Grazia — a férfi karjára támaszkodva.

Mikor bement a meleg Doney-étterembe, leült Ferranteval szemben, lehusta hosszú fekete keztyűit, láttatni engedvén drága gyűrűkkel meg-

rakott finom kezét, s mikor kerek vállait a kerevet falához támasztotta, megint az arisztokrata körök, a bódító bálók, a piknik ragyogó szép asszonya lett. Sőt mikor idegeit lenyugatták a fényes, meleg terem, az asztalok virágdiáze, s a finom étkeknek örülő közönség, szép nyugodtságához még az az elégtétel is járult, melyet a szabadságot élvező, a szerelme első, merész, veszedelmes kalandjának gyönyörét megízlelő asszony szokott érezni. A szertartásos, unalmas, banális, ellenszenves emberekkel elköltött lakomák után jól esett neki Ferrante társaságában lennie, a ki őt szerette, a ki őt szerette; jól esett együtt étkeznie vele, mélyen a szemébe néznie, szerelmes, halk szavakat váltania vele.

Nem sejtett változás ment végbe rajta, most érekte csak igazán, hogy emberi anyagból van, hogy igazi asszony, most érekte csak e szabadság boldogságát, melyet annyi könnyű nyílvott ki. Ferrante a szívében olvasott a szerelme mély tekintetével s alig érezhető hódító mosoly játszott ajkain. Az asszony szívébe a bizalmatlanság titkos, de maró érzése lopózott, s fogta el gondolatát. Bizalmatlanság minden ellen, a mit eddig tisztelt, a mitől eddig félt. Ebben az órában haszontalanságnak tetszett neki minden önmegtartózkodás, üresnek minden aldozatosságot s úgy érekte, hogy a világ hátátlan, bármily morális aldozatot is hozzon neki valaki. Ferrante figyelemmel kísérte es a változást s férfi büszkeség kéjelgett abban a gondolatban, hogy ezek a gondolatok marni kezdik Grazia lelkében a jellem fényes érzét. Donna Grazia egész halom virágot vett a virágáruslánytól, aki nagy félénken ajánlotta föl neki. Az ősz hervadó virágait barna köpenyére tűzte s miután egy tea-róssának alig kivethető illatát megszagolta, némán, de oly szerelmes pillantással, oly delejes tekintettel nyújtotta Ferrantének, hogy a férfi elhalványult.

(Folytatása következik.)

VASUT-ÜGYEK.

Magyar királyi államvasutak.

Üzletvezetőség Arad.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak szentesi osztálymérnökségénél egy irodaszolgai állás trespedit meg, melylyel 210 frt, azaz kétszázötven forint, illetve 1895. évi július hó 1-től 250 frt, azaz kétszázötven forint évi fizetés, 60 frt lakbér és szolgálati ruházat élvezete van egybekötve.

A polgári alkalmazásra jogosító hadügyi vagy honvédelmi miniszteri igazolvánnyal ellátott kiszolgált katonai altisztek az ily állások betöltésénél elsőbbséggel bírván, felhívjuk azon altiszteket, kik az 1873. évi II. t. cz. értelmében jogosultsággal bírnak és pályázni óhajtanak, hogy említett igazolvánnyal felszerelt folyamodványukat, melyben a vasuti szolgálatra képesítő, 35 évet meg nem haladó koron, ép egészséges testalkaton kívül a magyar nyelv szóval és írásban való bírása, a számolás elemeiben való jártasság, valamint a magyar honpolgárság kellően igazolandó, következő cím alatti „A magyar kir. államvasutak üzletvezetőségének Aradon. Pályázat irodaszolgai állásra” borítékba zárva legkésőbb 1895. évi márczius hó 1-ig terjesszék be; minthogy az ezen napon tul beérkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

A kérvényre 50 kr. bélyeggel még el nem látott mellékleteire pedig egyenként 15 kr. okmány bélyeg teendő.

Aradon, 1894. december hó 24. én.

A m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége.

Felölös szerkesztő: Dr. Brájler Lajos.

Helyettes szerkesztő: Kabos Bertalan.

Hirdetések.

320. szám 1895.

A központi főszerkesztőtől.

Pályázat.

Ernesztháza községben szervezett községi orvosi állás betöltésére, a választás folyó évi január hó 30. án délelőtt 10 órára Ernesztháza községházánál kiütetik.

Az évi fizetés 800 frt, 30 kr nappali és 60 kr éjjeli látogatási díj.

Felhívtnak a pályázni kívánók, kik a magyar és német nyelvet szóval és írásban bírják, hogy felszerelt folyamodványukat a választást megelőző napig alólírotnál benyujtsák.

Kelt N. Becskereken, 1895. január hó 15-én.

Bakalovich Ágost,
főszerkesztő.

(63-81)

119. szám kig. 1895.

Pályázati hirdetés.

A vezetésem alatt álló alibunári járás Vég-Szent-Mihály községében a körbábai állás rendszeresítettén — annak választás utján betöltésére ezennel pályázatot nyitok.

A kör székhelye Vég-Szent-Mihály, a hozzá tartozó község Sándorfalva.

A megválasztandó bába köteles úgy az újszülött kisedet, mint a beteg anyját 8 napon belül, lelkiismeretesen gyógykezelni.

Evi fizetése 140 frt, látogatási díja 1 frt.

A szegények ingyen kezelendők. A hivatalos magyar nyelven kívül a román és tót nyelv bírása kívántatik.

Felhivatnak tehát mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy Vég-Szent-Mihály községében 1895. évi február hó 2-án d. e. 9 órára kitűzött választási határnapot megelőzőleg a szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám nyujtsák be.

Alibunárott, 1895. évi január hó 6-án

Kajtár,
főszolgabíró.

(28-3.3)

116. szám kig. 95.

Pályázati hirdetés.

A vezetésem alatt álló Torontálvármegye alibunári járásban levő s hivatalvesztés által üresedésbe jött vég-szent-mihályi községjének állás választás utján betöltésére ezennel pályázatot nyitok.

A kör székhelye Vég-Szt-Mihály, a körhöz tartozó község Sándorfalva.

Javadalmazás: 600 frt évi fizetés, szabadlakás, 800 □-ól pótkert ingyenes élvezete, Vég-Szt-Mihály községtől évi 65 frt utazási átalány és a szabályrendeletileg megállapított munkadíjak szabad szedése.

A választás Vég-Szt-Mihály község-házában folyó évi február hó 2-án d. e. 9 órakor meg fog tartatni.

Felhivatnak tehát mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy a szabályszerűen felszerelt kérvényüket a választást megelőző napig hozzám nyujtsák be.

Kelt Alibunáron a szolgabírói hivatalnál 1895. évi január hó 5-én.

Kajtár,
főszolgabíró.

26-3.3

117. szám kig. 1895.

Pályázati hirdetés.

Vezetésem alatt álló Torontálvármegye alibunári járás 6 községében üresedésben levő 6 irtóki állásra ezennel pályázatot nyitok.

A jegyzői oklevéllel bírók előnyben részesülnek.

Felhivatnak tehát mindazok, — kik ezen 400—400 frt évi fizetéssel dotált állások egyikét elnyerni óhajtják, hogy a szabályszerűen felszerelendő kérvényeiket folyó évi február hó 1-éig hozzám nyujtsák be.

Kelt az alibunári szolgabírósnál 1895. évi január hó 5-én.

Kajtár,
főszolgabíró.

27-3.3

Einladung.

Der Zichydorfer „Spar- und Creditverein als Aktiengesellschaft“ ladet hiemit die p. t. Aktionäre zu der am 3. Februar l. J., Nachmittags 2 Uhr, im Lehrsaale der IV. Klasse der hiesigen Gemeindeschule abzuhaltenden zweiten ordentlichen

General-Versammlung.

Verhandlungsgegenstände:

1. Bericht der Direktion und des Aufsichtsrathes, Vorlage der Bilanz vom Ge-

schäftsjahre 1894 und Ertheilung des Absolutatoriums an die Direktion und dem Aufsichtsrathe.

2. Beschluss über die Verwendung des Reingewinnes.

3. Wahl des Aufsichtsrathes.

4. Anträge.

5. Wahl von zwei Mitgliedern zur Authentikation des Protokolles.

Zichydorf, den 15. Jänner 1895.

(55—1.1)

Die Direktion.

163. szám kig. 1895.

A n.-szt.-miklósi főszolgabírótól

Pályázati hirdetés.

Torontálvármegye n.-szt.-miklósi járásához tartozó Kis-Zombor, Porgány, Pusztá-Keresztur, Keglevichháza és törökkanizsai járáshoz tartozó Ferencszálás községekből álló állatorvosi kör részére Kis-Zombor székhelyvel rendszeresített körállatorvosi állás betöltésére ezennel pályázatot nyitok.

A körállatorvosi javadalmazás áll évi 400 frt készpénz fizetés, valamint a községi és kör állatorvosi állások szervezéséről szóló megyei szabályrendelet 10. és következő §§-aiban foglalt mellékjöveldelmékből.

Felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy 1883. évi I. sz. t. cz. és az 1888. évi VII. t. cz. értelmében felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám folyó évi február hó 15-éig nyujtsák be.

N. Szt.-Miklós, 1895. évi jan. hó 9-én.

Lestyánszky,
főszolgabíró.

47-3.3

8955. kig. 1894. szám.

Pályázat.

A Szárcsa községi székhelyvel üresedésbe jött körorvosi állásnak betöltése céljából ezennel pályázatot hirdetek. Ezen körhöz tartozik 4 község és pedig az ősz szeépült 2 Szárcsa és 2 Neuzina község. Javadalmazás évi 600 frt, ezenkívül a szabályrendeletileg megállapított látogatási díjak élvezete és a 2 Szárcsa községben végzendő halottkémelésért évi 40 frt.

Pályázni kívánók képesítvényüket és nyelvismereteiket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket folyó év február hó 1-ig nálam nyujtsák be.

Módos, 1895. január hó 10-én.

Dr. Gyertyánffy Jenő
főszolgabíró.

(41-3.3)

8380. szám kig. 1894.

Pályázati hirdetés.

A megüresedett Farkasd községi irtóki állásra ezennel pályázat nyitattik. — Ezen állással 300 frt évi fizetés, valamint a marhalevelek kiállításából eredő jövedelem élvezete van egybekötve.

Felhivatnak mindazok, akik ezen állást elnyerni akarják, hogy elméleti képzettségüket, eddigi alkalmaztatásukat és nyelvismeretüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket az antalfalvi járás főszolgabírói hivatalához f. évi február hó 5-ig küldjék be mivel a később beérkezők figyelembe vétetni nem fognak.

A választás f. évi február hó 6-án fog Farkasd község házában megejtetni.

Kelt Antalfalván, 1895. évi január hó 7-én.

Fóris,
h. főszolgabíró.

49-3.3

2051. szám kig. 1894.

A n.-szt.-miklósi főszolgabírótól

Pályázat.

Az ó-bessenyői községi jegyzői állás megüresedvén, arra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állással a következő javadalmazás van összekötve.

1. Készpénzben évi fizetés 1200 frt.

2. Évi lakbér 80 frt.

3. Két katasztrális hold szántó haszonélvezete, és

4. A magán munkálatokért szabályrendeletileg megállapított díjak.

Felhivatnak azok, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket folyó évi február hó 15-ig hozzám annyival inkább nyujtsák be, mivel később érkezett kérvények figyelembe nem vétetnek.

N. Szt.-Miklós 1895. január hó 9-én.

Lestyánszky,
főszolgabíró.

(46-3.2)

398. sz. 1895. kig.

Pályázat.

Elhalálozás folytán üresedésbe jött horvát-csenei község jegyzői állás betöltése végett ezennel pályázatot nyitok.

Ezen állással 600 frt évi fizetés, 40 frt irodaátalány, 40 frt faátalány és szabad lakás, mely áll: 2 szoba, konyha, kamara, padlás, pincze és házi kertből, van egybekötve.

Magánmunkálatok és napidíjak a megüresedésig megállapított szabályzat szerint fizetendők.

Felhivatnak mindazok, kik fenti állásra pályázni óhajtának, miszerint a kellő okmányokkal ellátott kérvényüket f. 1895. évi február hó 10-ikéig ezen főszolgabíróshoz benyujtsák.

A választás f. é. február 11-én, d. e. 10 órakor, H.-Csene község-házában fog megejtetni.

Csenén, 1895. évi január hó 15-én.

Chemez János,
főszolgabíró.

(56-3.1)

Telefon 35. szám.

Telefon 35. szám.

Kurländer Imre

Nagy-Becskerek, Korona-utca 585. szám, a gőzmalommal szemben.

Legjobb minőségű

száraz tűzifa.

Szagtalan valódi

POROSZ KÖSZÉN

a Wildensteinseg-Richterhof-féle bányából hőtartalom és minőségre nézve a szárazföld minden egyéb kőszénét feülmulja.

(8-34.6)